

Actieplan Toegankelijke Stad Groningen 2017/2021

INLEIDING 4

INFORMATIE EN COMMUNICATIE 6

1	Participatie doelgroepen	6
2	Publieke dienstverlening	6
3	Bewustwordingscampagne inwoners	6
4	Bewustwordingscampagne ambtenaren	8
5	Bundel informatie van initiatieven zoals apps en keurmerken	8

VOORZIENINGEN 8

6	Sport050	8
7	Evenementen	8
8	De Oosterpoort en Stadsschouwburg	10
9	Groninger Forum	10
10	Stichting WIJ Groningen	10
11	Openbare Toiletvoorzieningen voor Minder Validen	10

VERGUNNINGEN NIEUWBOUW / VERBOUW 12

12	Aanbeveling bij nieuwbouw/verbouw	12
13	Renovatie Stadhuis	12

INRICHTING STAD 12

14	Scan openbare ruimte	12
15	Herinrichting Astraat, Brugstraat, Munnekenholm	12
16	Inrichtingsleidraad Openbare Ruimte Binnenstad	14

VERKEER EN VERVOER

16

17	Pilot alternatief vervoer Binnenstad-West	16
18	Gehandicaptenparkeerplaatsen	16
19	Fietsparkeren	16
21	Verwijderen verwaarloosde fietsen	18
22	Toegankelijk maken van bushaltes!	20
23	Verkeerslichten	20

TERRASSEN EN RECLAMEBORDEN

20

24	Terrassen en reclameborden	20
25	Bewustwordingscampagne voor ondernemers	22

WERK

24

26	Afspraakbanen	24
----	---------------	----

ONDERWIJS

25

27	Passend onderwijs	25
28	Samen naar school	25

BENCHMARK

25

29	Benchmark	25
30	Doofvriendelijke stad	25

Groningen zet met voorliggend Actieplan Toegankelijke Stad Groningen in op een versnelling van een Toegankelijke Stad. We vinden dat iedereen mee moet kunnen doen en erbij hoort. De praktijk is dat bewoners met een handicap, visueel, auditief, anders mobiel zijn of anderszins beperkt, obstakels ondervinden waar we met elkaar iets aan kunnen doen.

Het gaat dan om zaken die voor de meesten van ons heel vanzelfsprekend zijn: een dagje de stad in, een openbaar toilet bezoeken of gebruik maken van een toiletvoorziening bij een ondernemer of überhaupt veilig door de binnenstad lopen, zonder tegen een fout geparkeerde fiets, een verkeerd geplaatst reclamebord of een te ver geplaatst terrasuitstalling te lopen. Deze ambitie gestalte geven, vraagt extra aandacht. Van zowel de gemeente als de gebruikers van de stad.

VN Verdrag

Nederland heeft op 14 juli 2016 het VN-verdrag geratificeerd. Het VN-verdrag onderstreept de rechten van personen met een handicap en verplicht gemeenten om voor de beleidsterreinen waarvoor zij verantwoordelijkheid hebben, te werken aan een geleidelijke verwezenlijk van het Verdrag, i.s.m. mensen met een beperking en de hen vertegenwoordigde organisaties. Wij richten ons in dit voorstel op Artikel 8 en 9.

Artikel 8 “Bevordering van bewustwording” waarin geregeld wordt, dat overheden bewustwording in de samenleving dienen te stimuleren omtrent de rechten en waardigheid van gehandicapten;

Artikel 9 “Toegankelijkheid” welk artikel bepaalt dat overheden personen met een handicap in staat dienen te stellen “zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan alle facetten van het leven” door o.a. toegang te garanderen tot de omgeving, informatievoorziening, publieke diensten, etc. Het VN-verdrag is voor ons aanleiding om een versnelling te doen op een Toegankelijke Stad.

Uitgangspunten voor de bewoners en ondernemers

De gemeenteraad Groningen heeft in 2016 het initiatiefvoorstel ‘Toegankelijkheid Under Construction’ vastgesteld met uitgangspunten en acties waarlangs we de Toegankelijke Stad vorm willen geven. Het gaat om de volgende uitgangspunten:

- Inwoners van de stad houden rekening met elkaar
- Binnenstadgebruikers parkeren vervoermiddelen op daarvoor bestemde plaatsen waarbij toegankelijkheid niet wordt belemmerd.
- Ondernemers helpen elkaar bij het realiseren van een toegankelijke stad.
- Ondernemers hebben baat bij een stad waar alle gasten welkom zijn.

Uitgangspunten voor de gemeente

- De gemeente geeft het goede voorbeeld
- De gemeente toetst eigen activiteiten altijd op toegankelijkheid
- De gemeente pakt een actieve rol in informatie en communicatie
- De gemeente controleert op het nakomen van gemaakte afspraken
- De gemeente voelt zich ambassadeur voor toegankelijkheid
- Zorg voor een voor ieder toegankelijke fysieke omgeving, niet alleen in de binnenstad, maar laat dit een uitgangspunt zijn voor de hele stad.

Vertrekpunt van het Actieplan zijn de thema’s waarbij de doelgroep verbeterkansen ziet. Het actieplan is in dat opzicht gericht op de volgende thema’s: informatie en communicatie, voorzieningen, vergunningen, inrichting van de stad, ondernemers, werk, onderwijs en benchmark.

Let's Gro bijeenkomst 'Toegankelijkheid Under Construction' in het Dovenclubhuis 4 november 2017

1. Participatie doelgroepen

De plek waar je zit, bepaalt je blik. Wanneer je niet anders mobiel bent, een visuele en/of auditieve beperking hebt, kijk je heel anders naar de Toegankelijkheid van een stad. Daarom is ons vertrekpunt dat we de doelgroep betrekken in alles wat een stad toegankelijker kan maken. Dit doen we in afzonderlijke projecten, zoals bij de herinrichting van de binnenstad, maar ook bij aanpassingen van voorzieningen of vergunningenbeleid. In de breedte betrekken we de werkgroep Toegankelijkheid, een belangenvereniging voor mensen met een fysieke beperking, en bewoners bij verbeterplannen en acties. De werkgroep 'Anders Mobielen', die ook leden omvat van de werkgroep Toegankelijkheid, is vooraf en tijdens de herinrichting van de binnenstad betrokken. Verder hebben we contact met de belangenvereniging voor Licht Verstandelijk Gehandicapten en de Oogvereniging Groningen.

Tijdens de Open Raad op 4 november 2017 hebben drie bewoners voorstellen ingediend waarbij ze aandacht vragen voor Toegankelijkheid. Het gaat om het verbeteren van de openbare toiletvoorzieningen voor Minder Validen, het verbeteren van de zichtbaarheid van de blindegeleidestroom op de kop van de Vismarkt en het streven om de meest Doofvriendelijke stad te worden. De raad heeft deze voorstellen geadopteerd. Dat wil zeggen dat de inbrengers de trekkers blijven, maar dat de raad helpt deze voorstellen te realiseren. De voorstellen maken dan ook onderdeel uit van dit actieplan.

Ook binnen de gemeente vergroten we onze inzichten en kennis over Toegankelijkheid. Dit doen we door ervaringsdeskundigen in te zetten bij onze projecten, maar ook binnen onze opleidingsmogelijkheden.

2. Publieke Dienstverlening

De publieke dienstverlening wordt toegankelijk ervaren. Gemeentelijke loketten zijn toegankelijk voor andersmobielen. Er zijn voorzieningen zoals gehandicaptentoiletten. De informatievoorziening is redelijk op orde. De gemeentelijke website voldoet aan de toegankelijkheidseisen: Afbeeldingen krijgen een tekstueel alternatief. Deze is leesbaar voor voorleessoftware. Videobestanden zijn voorzien van een ondertiteling en er worden geen geanimeerde GIF-bestanden gebruikt. Aandachtspunt vormt de leesbaarheid van documenten. Niet alle pdf-bestanden zijn nog leesbaar voor mensen die blind zijn. Na consultatie van ervaringsdeskundigen, is bekend hoe we dit kunnen verbeteren. We werken nu aan het verbreden van kennis hierover in de organisatie.

3. Bewustwordingscampagne inwoners

Iedereen wil graag een toegankelijke stad, maar niet iedereen is zich bewust van obstakels die vaak onbewust, worden opgeworpen. Daarom is het van belang om mensen bewust te maken van de (on)toegankelijkheid van de stad. Binnen de campagne 'Binnenstad 050 – Ruimte voor jou' die duurt tot 2021 is toegankelijkheid al een belangrijk thema. Maar ook bij de campagne rond het fietsparkeren (zie hiervoor ook punt 19) is toegankelijkheid een belangrijk onderdeel. Want het zijn vaak fout geparkeerde fietsen die voor mensen met een fysieke beperking een obstakel vormen. Daarnaast benutten we het jaarlijkse inspiratiefestival Let's Gro en maken we in workshops gebruik van de kennis van ervaringsdeskundigen om de stad toegankelijker te maken.

Ook met Stadadviseert zijn we in gesprek over hoe we de bewustwording kunnen vergroten als het gaat om toegankelijkheid. Wat kan de gemeente nog meer doen en wat kunnen ook de gebruikers van de stad zelf doen op dit gebied. Informeren, handhaven, maar vooral ook laten ervaren voor de bewustwording, worden als belangrijke instrumenten

Toegankelijk Noorderzon

benadrukt. Ook het agenderen van knelpunten bij gemeentelijke partners zoals onderwijsinstellingen kan daarbij van betekenis zijn. Zo gebruiken we ons netwerk met de kennisinstellingen in de stad om met hen ervaringen en kennis uit te wisselen over toegankelijkheid. Hoe wordt toegankelijkheid vormgegeven en waar liggen nog kansen?

Met de bewustwordingscampagne “Lang Zult u Wonen” stimuleert de gemeente huiseigenaren hun woning zodanig aan te passen dat ze er langer veilig en comfortabel kunnen blijven wonen. De campagne is op 1 juni van start gegaan. Bewoners ontvangen informatie en persoonlijk advies.

4. Bewustwordingscampagne ambtenaren

Wat doen we binnen de gemeente al goed op het gebied van toegankelijkheid en waar liggen kansen? Hoe creëren we een stad die toegankelijk is voor iedereen? Zowel fysiek als in de publieke dienstverlening en voorzieningen. In 2018 proberen we aan te sluiten bij natuurlijke momenten om de bewustwording te vergroten zoals bijvoorbeeld een colleegetour of een summerclass. Daarbij willen we bij ambtenaren de digitale toegankelijkheid en ontsluiting van stukken onder de aandacht brengen, zodat blinden en slechtzienden de stukken van de gemeente ook goed kunnen lezen.

5. Bundel informatie van initiatieven zoals apps en keurmerken.

De Werkgroep Toegankelijkheid, een belangenvereniging binnen de regio Groningen, is bekend met enkele (nog bestaande) relevante apps en gaan die als vindplaats op hun website zetten. Ze werken samen met studenten die een app ontwikkelen om de toegankelijkheid van Groningen te verbeteren. In samenwerking met de werkgroep wordt gezocht naar meer te gebruiken apps en keurmerken. In het Huis van Morgen is

de gemeente bezig met o.a. apps op wonen en zorg c.q. Toegankelijkheid te ontwikkelen met de partijen: Onderwijs, bedrijven, zorginstanties en de burgers.

VOORZIENINGEN

6. Sport050

Het sportpark De Kring is onlangs aangepast voor de valide en invalide bezoekers en daarmee toegankelijk gemaakt. Op verzoek van Kids-United is de toegankelijkheid van de parkeerplaatsen naar dit sportpark aangepakt. Kids-United is een voetbalclub voor voetballertjes met een lichamelijke en/of een verstandelijke beperking. Alle sportparken en sporthallen zijn toegankelijk voor mensen met een handicap. Dit geldt ook voor de zwemaccommodaties.

Bij de sportaccommodaties is nu de werkafpraak dat begeleiders van mensen met een beperking gratis mee mogen.

7. Evenementen

Wanneer er een vergunning voor een evenement wordt aangevraagd, moet worden aangegeven hoe de toegankelijkheid van het evenement is georganiseerd. Dit gaat dan om toegankelijkheid in de breedste zin van het woord, waarbij je bijvoorbeeld ook kunt denken aan toegankelijkheid van het evenement met het openbaar vervoer. Om meer duidelijk te maken hoe de toegankelijkheid juist voor anders of minder mobiele is geregeld, wordt de vergunningsaanvraag uitgebreid met specifieke vragen over toegankelijkheid voor minder validen. Denk aan aanwezigheid van een doventolk, is het toegankelijk voor rolstoelen, is er een toiletvoorziening en parkeerplek voor minder validen? Bij de gesprekken met de aanvragers van grote evenementen zal toegankelijkheid onderdeel worden van het gesprek. Aan het handboek evenementen wordt een hoofdstuk toegevoegd over toegankelijkheid voor minder validen.

Voorbeelden van grote evenementen waar aandacht is voor toegankelijkheid zijn Let's Gro en Noorderzon. Veel programma-onderdelen van Let's Gro worden bijgestaan door een doventolk en zijn rolstoeltoegankelijk. De site biedt informatie hierover. Noorderzon heeft zich laten adviseren door het testpanel van het Clubhuis voor Doven en geeft aan welk geschikt is bevonden voor doven en slechthorenden. Verder zie je op de site welke voorstelling rolstoeltoegankelijk is en waar parkeerplekken zijn voor minder validen.

8. De Oosterpoort en Stadsschouwborg

De Oosterpoort & de Stadsschouwborg Groningen beschikken over voorzieningen voor minder valide bezoekers. De Oosterpoort & de Stadsschouwborg zijn toegankelijk voor mensen in een rolstoel. Er is een lift aanwezig en er zijn invalidentoiletten. Voor mensen die minder goed horen is er in de grote zaal van De Oosterpoort en in de zaal van de Stadsschouwborg radiogestuurde slechthorende systeem beschikbaar. De apparatuur (een zogenaamde inductie lus) hiervoor is gratis te leen. Ook is het mogelijk om een kinbeugel te lenen, waarmee men direct versterkt geluid hoort, vergelijkbaar met een koptelefoon. De geluidsversterking is geschikt voor zowel mensen met als mensen zonder gehoorapparaat. Blindengeleidehonden en hulphonden zijn welkom. Voor de ingang van De Oosterpoort en achter de Stadsschouwborg bevinden zich invalidenparkeerplaatsen.

9. Groninger Forum

Ook het Groninger Forum beschikt over voorzieningen voor minder valide bezoekers. In de filmzalen en auditorium zijn voorzieningen voor slechthorende en blinden opgenomen die met nieuwere technieken als blue tooth worden ondersteund. Er komt in elke filmzaal en in het auditorium een permanente plek voor tenminste één rolstoel. Alle activiteiten zijn met liften bereikbaar. In de bewegwijzering wordt in de kleurcontras-

ten rekening gehouden met slechthorenden. Het Groninger Forum heeft regelmatig contact met de belangenvereniging Toegankelijk Groningen over de inrichting.

10. Stichting WIJ Groningen

Omdat WIJ vooral bij bestaande locaties is ingetrokken, zijn maatregelen voor toegankelijkheid afhankelijk van de bestaande locatie. Wel is bij de entrees rekening gehouden met rolstoel- en kinderwagentoegankelijkheid. Daarnaast word je bij een WIJ-team te allen tijde ontvangen door vrijwilligers of medewerkers die in de entree aan het werk zijn. Op alle locaties is er een toiletvoorziening voor minder validen.

Verder heeft WIJ aandacht voor bewoners die in meer of mindere mate te maken hebben met laaggeletterdheid. In haar uitingen maakt WIJ steeds meer gebruik van filmpjes en beeldmateriaal, om een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Ook in de individuele ondersteuning van inwoners wordt waar nodig beeldmateriaal zoals plaatjes en infographics ingezet. Aanvullend werkt WIJ Groningen nauw samen met de vier taalhuizen, in de stad. Deze samenwerking heeft bijvoorbeeld geleid tot trainingen voor WIJ medewerkers gericht op het herkennen van laaggeletterdheid bij inwoners. Deze samenwerking heeft geleid tot specifieke projecten, allen gericht op de ondersteuning van laaggeletterden, in relatie tot de WIJ-teams. Zo is op initiatief van WIJ Oosterparkwijk, samen met het taalhuis, een 'begrijpend lezen' cursus georganiseerd voor laaggeletterden en wordt samen met een apotheek werk gemaakt van het zo begrijpelijk mogelijk maken van teksten in bijsluiters van medicijnen, weer specifiek voor laaggeletterden.

In samenspraak met WIJ Groningen gaan we verder onderzoeken op welke wijze we de samenwerking met zorgaanbieders op dit vraagstuk zo goed mogelijk kunnen vormgeven. Daarover zullen we met

Wandelen met mobiel

impressie inrichting Astraat

zorgaanbieders in overleg treden. Over de opbrengsten van dit overleg informeren wij u in het voorjaar van 2018.

11. Openbare Toiletvoorzieningen voor Minder Validen

Voor minder validen kent de binnenstad een aantal openbare toiletvoorzieningen. Doordeweeks kan men gedurende de openingstijden terecht bij de gemeentelijke locaties aan de Kreupelstraat, het Zuiderdiep, het Groninger Forum aan de Oude Boteringestraat. Daarnaast bevinden zich openbare toiletvoorzieningen op de Grote Markt bij de Kiosk en achter de A-kerk.

Deze zijn echter niet voldoende toegankelijk. Zo passen niet alle rolstoelen hierin. Verder is het zo dat de deuren al na een kwartier automatisch opengaan, om gebruik voor verkeerde doeleinden te voorkomen. We onderzoeken nu met de doelgroep hoe we deze voorzieningen kunnen verbeteren. Verder willen we de informatievoorziening over gehandicapte toiletten verbeteren door de informatie hierover op de gemeentesite te plaatsen en site van marketing Groningen.

VERGUNNINGEN NIEUWBOUW / VERBOUW

12. Aanbeveling bij nieuwbouw/verbouw

Bij de vergunningverlening zetten we in op bewustwording. Naast het bouwbesluit hebben we geen wettelijke instrumenten om af te dwingen. Daarom zetten we een aanbeveling Toegankelijkheid op, waarin we een handreiking geven over hoe je bij nieuwbouw en verbouw rekening kunt houden met toegankelijkheid. Daarnaast verwijzen we naar het handboek voor toegankelijkheid en de website waar handige tips staan: <http://www.allestoegankelijk.nl/nl/Wetten-en-Richtlijnen/Handboek-voor-Toegankelijkheid.html>.

13. Renovatie Stadhuis

Het Stadhuis wordt grondig gerenoveerd. Bij deze renovatie zal de raadszaal naar de derde verdieping gaan en de fractiekamers naar de begane grond gaan. We gaan nu starten met de ontwerpfase. Eerst de selectie van het ontwerpteam en daarna begint volgend jaar het daadwerkelijk ontwerpen. In het programma van eisen wordt de toegankelijkheid ook meegenomen. Hoe we dat gaan omschrijven is nog niet bepaald, want het betreft geen nieuwbouw maar een rijksmonument. De doelgroep zal hierin geconsulteerd worden.

INRICHTING STAD

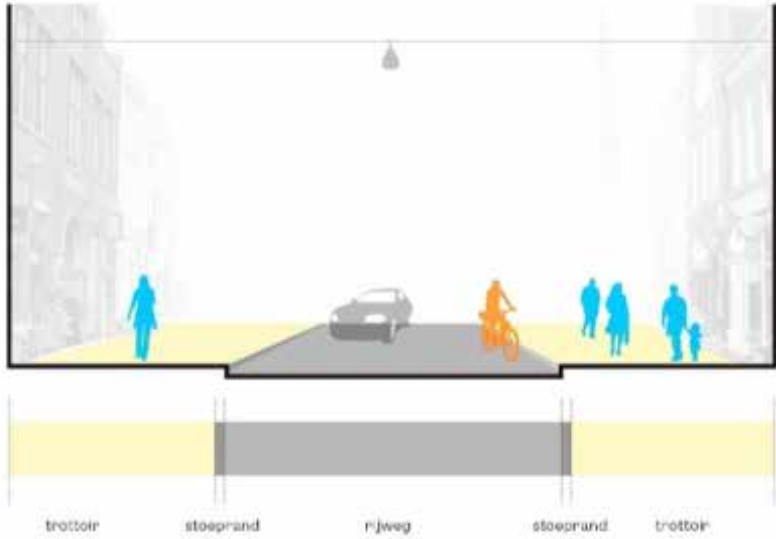
14. Scan openbare ruimte

De Werkgroep Toegankelijk Groningen heeft in juni 2017 een scan gemaakt van de openbare ruimte in de binnenstad. De gemeente heeft dit ondersteund met inzet vrijwilligers. Een aantal van de leden van deze werkgroep is ook vertegenwoordigd in de werkgroep 'anders mobielen', die wordt geraadpleegd bij herinrichtingsprojecten, zoals de Astraat. De inzichten uit de scan in de binnenstad worden meegenomen als input bij de toekomstige herinrichtingsprojecten in de binnenstad. Ook zijn veel van de aandachtspunten al verwerkt in de Inrichtingsleidraad voor de openbare ruimte in de binnenstad. Daarnaast realiseren we snelle oplossingen m.b.t. toegankelijkheid als het om knelpunten gaan, die gelijk opgepakt kunnen worden. Bijv. o.b.v. meldingen uit app MeldStad. MeldStad is een applicatie voor smartphones waarmee je makkelijk en overal een melding kunt doen over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Groningen.

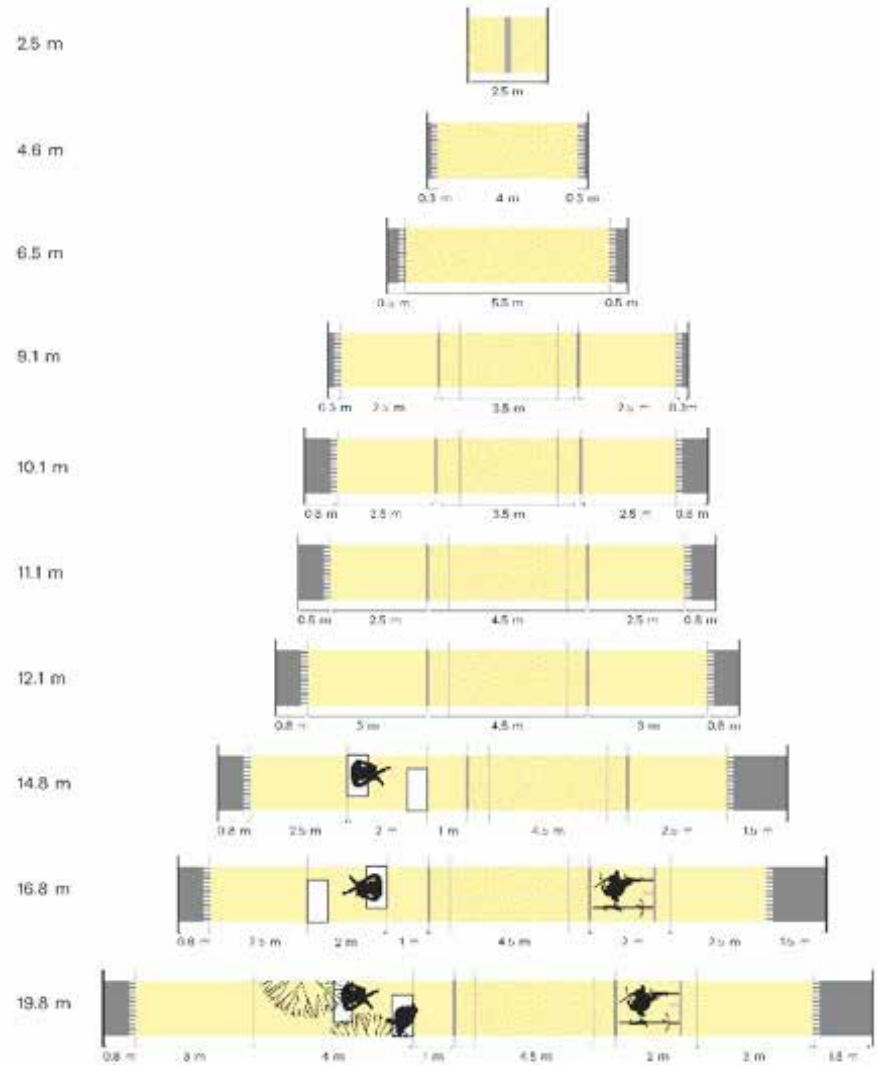
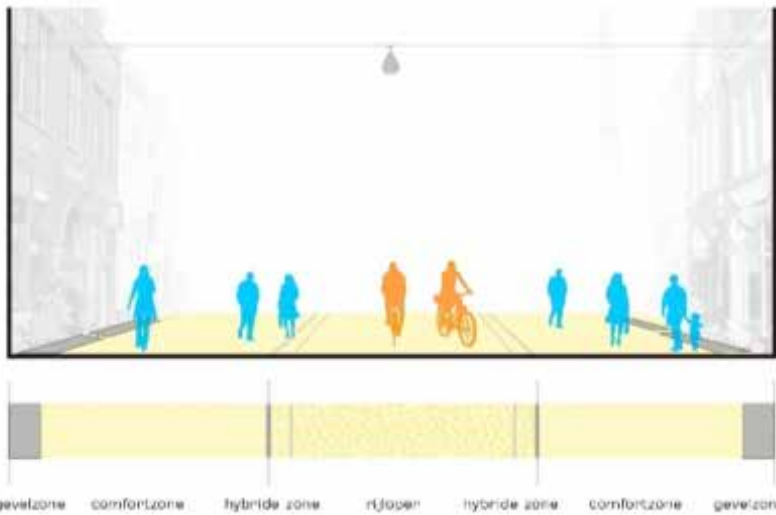
15. Herinrichting Astraat, Brugstraat, Munnekeholm

Als onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad worden de Astraat, Brugstraat en Munnekeholm heringericht. De bus is verdwenen uit deze straten, waardoor meer ruimte ontstaat voor verblijf

Huidige situatie

Concept toekomstige situatie

Huidige en mogelijk toekomstige straatprofiel (links) en inrichting straatprofiel afhankelijk van breedte straat (rechts)

en voetgangers. In de basis wordt uitgegaan van de richtlijn Toegankelijke Openbare Ruimte voor Iedereen (TORI).

Het ontwerp is tot stand gekomen in overleg met verschillende belanghebbenden, waaronder de werkgroep Anders Mobielen. Deze werkgroep is bij alle tussenstappen betrokken. Naast regulier overleg is ook een wandeling gemaakt met deze groep om knelpunten te inventariseren en te ervaren hoe anders mobielen deze beleven. Ook is de nieuwe inrichting aan de hand van proefvakken getest met verschillende doelgroepen.

In het ontwerp voor de Astraat komt toegankelijkheid tot uiting door:

- Zo weinig mogelijk hoogteverschillen (prettig voor rolstoelers, mensen met rollator of kinderwagen);
- Zitelementen voor niet-commercieel zitten;
- Geleidelijnen voor blinden en slechtzienden;
- Gevelzone voor het reguleren van terrassen en uitstallingen.

De werkzaamheden voor de Astraat vinden plaats in het najaar van 2017. Eind 2017 wordt een definitief ontwerp gemaakt voor de Brugstraat en Munnekeholm. Deze straten worden in het voorjaar van 2018 aangepakt.

16. Inrichtingsleidraad Openbare Ruimte Binnenstad

De inrichtingsleidraad (vastgesteld in september 2017) is de onderlegger voor de herinrichtingen die in de komende jaren in de binnenstad plaatsvinden. Dit document is vooral bedoeld om de samenhang tussen deze herinrichtingen te borgen en om inspiratie te bieden voor herinrichtingen. Er is integraal rekening gehouden met verschillende thema's en met toegankelijkheid van de openbare ruimte in het bijzonder. Belangrijke elementen zijn onder andere:

- Meer ruimte voor voetganger
- Geschakelde plekken (ruimte voor doorstroming en verblijf)

- Loopnetwerk met extra aandacht voor toegankelijkheid
- Hybride rijloper die tijdens piek- en dalmomenten door verschillende doelgroepen kan worden gebruikt
- Comfortzone: een obstakelvrije ruimte voor voetgangers die waar mogelijk minimaal 2,5 meter breed is
- Gevelzone voor het verduidelijken van de ruimte voor uitstallingen en terrassen
- Geleiding voor blinden en slechtzienden, waar nodig met geleidelijnen
- Fietsroutes en fietsparkeren (zie 18 en 19)
- Zitmogelijkheden voor niet-commercieel zitten (ongeveer om de 100 meter)
- Bewegwijzering

Naast deze inhoudelijke aandachtspunten is ook aandacht geschonken voor het ontwerpproces. In de uitvoeringsprojecten worden verschillende belanghebbenden meegenomen. Dit proces komt overeen met de werkwijze die is gekozen voor de herinrichting van de Astraat, Brugstraat en Munnekeholm.

FIETSASO

JE PARKEERT TOCH NIET OP EEN BLINDENGELEIDESTROOK?

wees sociaal, parkeer normaal

check of jij er één bent: www.fietsaso.nl

17. Pilot alternatief vervoer Binnenstad-West

Sinds 3 september 2017 rijden de OV-bussen aan de westkant van de binnenstad via de Eeldersingel naar het hoofdstation. De bussen komen niet langer door de Astraat, Brugstraat en Munnekeholm. Voor een periode van 2 jaar (tot de busroute over de Grote Markt ook is verlegd), doen we een pilot met vervangend vervoer in de binnenstad. De pilot biedt mensen die de afstand tot het hart van de stad vanuit de nieuwe haltes moeilijk kunnen overbruggen, de mogelijkheid om gebruik te maken van een pendelbus. In de pilot willen we ervaringen opdoen met de vraag van gebruikers naar vervoer, de geschiktheid van (waterstof)voertuigen en bijvoorbeeld de financiële consequenties. Hiervoor wordt de pilot ook tussentijds geëvalueerd.

Ook bij dit project is de werkgroep Anders Mobielen nauw betrokken. Zo is samen met deze groep gezocht naar een geschikt voertuig en zijn verschillende voertuigen in de praktijk getest.

18. Gehandicaptenparkeerplaatsen

De gemeente Groningen wil gehandicapten de mogelijkheid bieden deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Vaak zijn zij daarvoor afhankelijk van de auto. Met het gehandicaptenparkeerbeleid willen wij gehandicapten de mogelijkheid bieden om mee te doen. Het beleid is er dan ook op gericht om fysieke barrières weg te nemen. Wij zijn van mening dat gehandicapten voor deze voorzieningen moeten betalen. Een gehandicaptenparkeerkaart kost daarom geld (er is enkel kwijschelding mogelijk bij inkomen op of rond bijstandsniveau). Voor het parkeren in de openbare ruimte hoeft dan echter niet opnieuw betaald te worden bij een automaat: met een gehandicaptenparkeerkaart mag 3 uur vrij in de openbare ruimte worden geparkeerd.

Parkeergarages van de gemeente zijn toegankelijk voor gehandicapten. Daarnaast zijn er parkeergarages van commerciële partijen. Deze zijn in

sommige gevallen minder toegankelijk. De nieuwere garages moeten voldoen aan het bouwbesluit en zijn daarmee wel optimaal toegankelijk. In de nieuwe parkeervisie wordt parkeren integraal onderdeel van de inrichting van de openbare ruimte. Hierbij wordt parkeren dus onderdeel van een integrale afweging, waarin ook toegankelijkheid een plaats heeft. Onderdeel van de nieuwe visie is bijvoorbeeld dat in de binnenstad minder wordt geparkeerd in de openbare ruimte en meer in parkeergarages.

19. Fietsparkeren

Bij herinrichtingen in de binnenstad is de inrichtingsleidraad de onderlegger. Bij herinrichtingen moet rekening worden gehouden met fietsparkeerplaatsen. Fietsparkeren is hiermee integraal onderdeel van de afweging binnen een uitvoeringsproject. Fietsparkeren staat namelijk nooit los van andere thema's in de openbare ruimte. Als er wordt gekozen voor een fietsvak, kan op die plaats geen terras worden gerealiseerd. Op sommige plaatsen is er zelfs niet voldoende ruimte voor fietsparkeren, omdat dit ten koste zou gaan van de doorstroming en obstakelvrije ruimte. Een van de keuzes kan het realiseren van fietsparkeerplaatsen op autoparkeerplaatsen zijn. De kosten hiervan bedragen echter ca. € 10.000,- per autoparkeerplaats. Andere mogelijkheden zijn bijvoorbeeld fietsvakken, fietsrekken of inpandige stallingsruimte.

Omdat het tekort aan stallingsruimte niet alleen in de openbare ruimte en binnen uitvoeringsprojecten kan worden opgelost, wordt op de lange termijn (ca. 5 jaar) gezocht naar structurele (inpandige) stallingsruimte. Dit maakt onderdeel uit van het programma Verkeer. Voor de korte termijn (binnen 2 jaar) is het team fietsparkeren binnenstad actief. Tot slot worden voor Anders Mobielen bij het station speciale stallingen voor bijzondere fietsen gerealiseerd.

**SHOPPEN IN DE
BINNENSTAD?**

**PARKEER
HIER
JE FIETS!**

**OP ZATERDAG
VAN 9:00 TOT 17:00 UUR***

*** FIETSENREKKEN WORDEN
NA 17:30 UUR VERWIJDERD**

Fietsvakken Grote Markt (links) en poster spitsrekken naast de Der Aa-kerk (rechts)

20. Oplossingsmogelijkheden voor geparkeerde fietsen

Het team fietsparkeren binnenstad zoekt naar maatregelen die op korte termijn (binnen 2 jaar) kunnen worden uitgevoerd. Het gaat om maatregelen die de belangrijkste knelpunten met betrekking tot fietsparkeren in de binnenstad verlichten. De belangrijkste activiteiten van dit team bestaan uit:

- Gedragsverandering, marketing en communicatie
Door middel van de campagne '#Fietsaso wees sociaal en parkeer je fiets normaal' wordt aandacht gegenereerd en worden mensen bewust gemaakt van de knelpunten die fietsparkeren veroorzaakt. Deze campagne is ook specifiek gericht op toegankelijkheid. Daarnaast wordt gewerkt met Fietsstewards, die mensen coachen hun fiets op een goede plek neer te zetten
- Acties openbare ruimte, waaronder:
  - o Op zaterdag openstelling van de gemeentelijke fietsenstalling aan het Gedempte Zuiderdiep;
  - o Realiseren van spitsrekken naast de Der Aa-kerk;
  - o Fietsvakken op de Grote Markt op uitgaansavonden (donderdag, vrijdag, zaterdag);
  - o Verkenningen voor het realiseren van inpandige stallingsruimte.

Verder wordt op dit moment al gehandhaafd op fietsparkeren op het hoofdstation en het Broerplein (door de RuG) om toe te zien op goede toegankelijkheid.

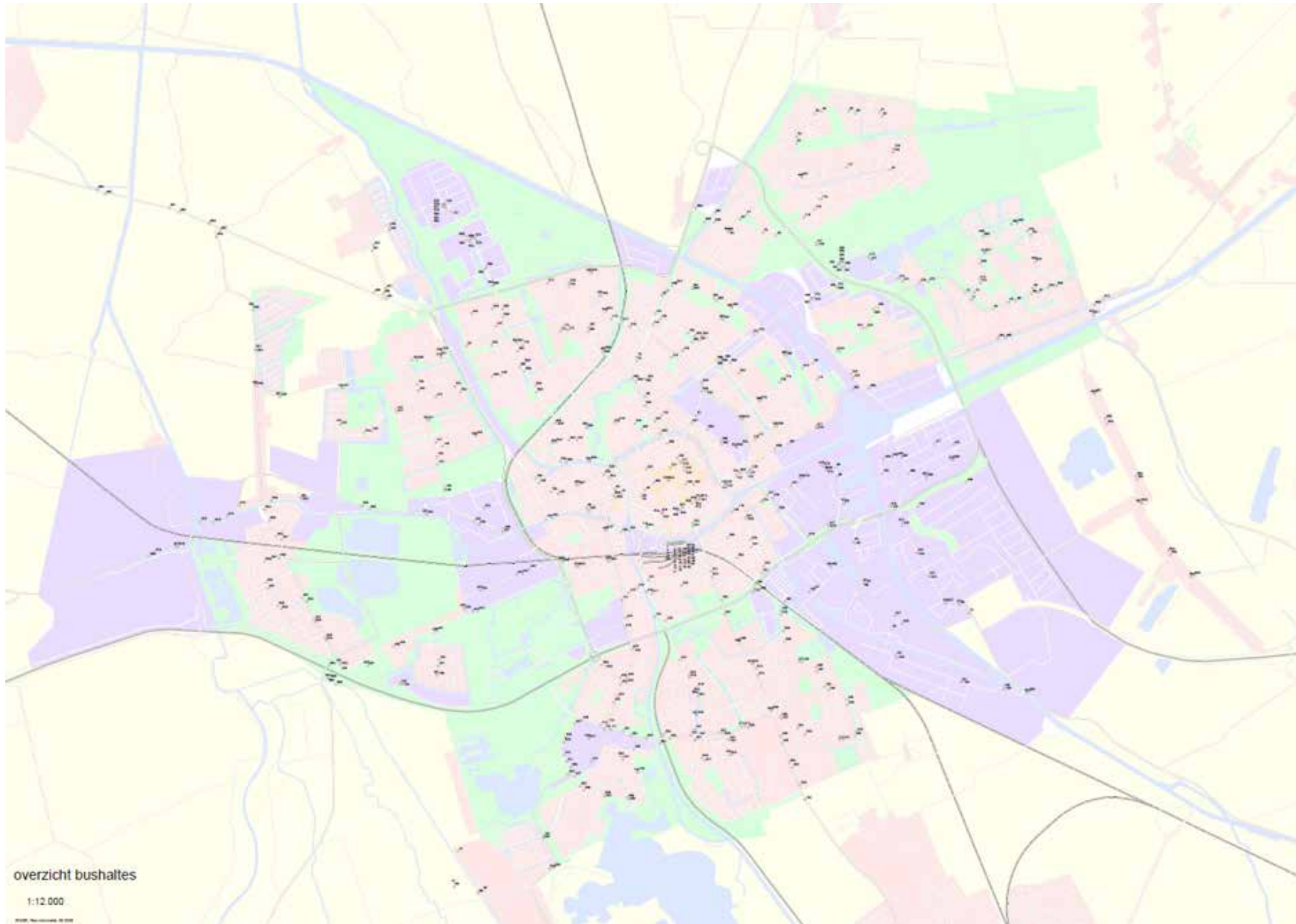
In de binnenstad staan soms fietsen geparkeerd op blindengeleidestroken. We willen deze kunnen verplaatsen en onderzoeken wat daarvoor nodig is.

21. Verwijderen verwaarloosde fietsen

Een deel van de geparkeerde fietsen in de binnenstad staat gedurende langere tijd stil. Sommige fietsen worden zelfs helemaal niet gebruikt. Deze fietsen worden door Stadsbeheer verwijderd, zodat ze niet in de weg staan of onnodig parkeergelegenheid bezet houden.

Een deel van de niet gebruikte fietsen is weesfiets, ook wel: zwerffiets genoemd. De fiets kan nog worden gebruikt, maar wordt niet gebruikt, omdat hij bijvoorbeeld is achtergelaten door de eigenaar. Voordat ze worden weggehaald, worden deze fietsen gelabeld met een waarschuwingssticker, zodat de eigenaar nog twee weken de tijd heeft de fiets te verplaatsen. Het labelen gebeurt voornamelijk op basis van meldingen op de website en via de app MeldStad. Als de eigenaar de fiets niet verplaatst, wordt de fiets weggehaald en naar het AFAC fietsdepot aan de Travertijnstraat gebracht. Een ander deel van de fietsen is fietswrak. Deze fietsen kunnen niet meer worden gebruikt, bijvoorbeeld omdat ze een wiel missen. Deze fietsen worden als ze aangetroffen worden direct weggehaald door Stadsbeheer.

Een belangrijk dilemma voor medewerkers van Stadsbeheer is het oordelen of fietsen weesfiets of fietswrak zijn. Dit nauwlettend in de gaten houden kost veel capaciteit en bovendien worden de medewerkers soms onvriendelijk benaderd door bewoners of eigenaren van fietsen.

Locaties aangepaste bushalte gemeente Groningen

22. Toegankelijk maken bushaltes

In de periode tussen 2008 en 2017 heeft een grootschalige operatie plaatsgevonden om bushaltes toegankelijker te maken voor zowel mensen met een lichamelijke als visuele beperking. Het toegankelijk maken van bushaltes is een belangrijke stap in het verbeteren van de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het openbaar vervoer. De aanpassingen aan de bushaltes bestaan uit het verhogen van de halte, zodat een gelijkvloerse in- en uitstap wordt gecreëerd en uit het aanleggen van geleidelijnen voor blinden en slechtzienden. Hierdoor wordt het voor mensen met een lichamelijke of visuele beperking eenvoudiger om met het openbaar vervoer te reizen.

Inmiddels zijn 428 bushaltes in de gemeente Groningen op deze manier aangepast. Het hoofdstation is nog niet optimaal toegankelijk. De herinrichting van het busstation bij het hoofdstation maakt onderdeel uit van het project Groningen Spoorzone. De realisatie van het nieuwe busstation, aan de zuidzijde van het hoofdstation, is in 2022 gereed.

23. Verkeerslichten

Op alle geregelde kruisingen in de stad wordt gebruik gemaakt van Verkeersregelininstallatie's met een rateltikker. Dit maakt het voor blinden en slechtzienden mogelijk om bij drukke kruispunten veilig over te steken. Er worden systemen ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld een 'voetgangersapp' op de telefoon, waarmee niet alleen blinden en slechtzienden, maar ook ouderen zich makkelijker door de stad kunnen bewegen. In Tilburg wordt geëxperimenteerd met de CrossWalk-app. Deze app communiceert automatisch met een verkeerslicht zodra een voetganger het kruispunt nadert en zorgt dat een verkeerslicht voor iemand met een beperking langer op groen blijft staan. Op dit moment werkt de gemeente Groningen nog niet met apps, maar de verkeerslichten bieden de mogelijkheid in de nabije toekomst met slimme oplossingen te werken.

24. Terrassen en reclameborden

In de inrichtingsleidraad is de gevelzone (stoep) geherintroduceerd. Deze zone maakt de begrenzing voor uitstallingen en terrassen duidelijk. Bestaande terrassen moeten voldoen aan terrassenbeleid.

Terrassenbeleid

Terrassen zijn belangrijk voor de stad: zij zijn uitnodigend en zij benadrukken de gastvrijheid, de verblijfskwaliteit en de economische vitaliteit. Terrassen maken gebruik van de openbare ruimte. En daar gaat de gemeente over. In samenspraak met Koninklijke Horeca Nederland, de Adviesraad voor Gehandicaptenbeleid, de Groningen City Club en de politie zijn de regels omtrent terrassen opgesteld. Deze regels zijn nodig om verrommeling tegen te gaan, om de kwaliteit van de openbare ruimte te waarborgen, om overlast te voorkomen en tegemoet te komen aan een aantal wensen van horecaondernemers.

De gemeente heeft als eerste prioriteit een goed functionerende openbare ruimte waarin veiligheid en vrije loopruimte gewaarborgd zijn. Voetgangers en minder- validen moeten altijd voldoende ruimte hebben om het trottoir te gebruiken en moeten elkaar daarbij kunnen passeren. Deze doorloopbreedte moet daarom obstakelvrij zijn. In voetgangersgebieden moet er voldoende vrije doorgang zijn voor hulpdiensten. De gemeente heeft de bevoegdheid om tijdelijk een terras op te schorten om andere gebruikers ruim baan te geven, bijvoorbeeld bij grote evenementen.

Een belangrijk dilemma dat hierbij speelt, is de wens om al dan niet te handhaven. Zeer strenge handhaving zal de toegankelijkheid van de stad verbeteren, maar gaat ten koste van de levendigheid. Handhaving is een negatieve prikkel, terwijl wij juist een integrale afweging willen tussen levendigheid, leefbaarheid, veiligheid en toegankelijkheid. In onze ogen kunnen ondernemers hieraan zelf een bijdrage leveren.

Uitstallingsbeleid

Ondernemers die zich in een bepaald gebied hebben verenigd, bijvoorbeeld in een straat, kunnen onderling afspraken maken over reclame-uitingen. Zij kunnen samen nieuwe regels bepalen, ook regels die ingaan tegen de basisregels. Voor deze nieuwe regels moet wel een breed draagvlak zijn. Een belangrijke voorwaarde voor zelfregulering is een actieve ondernemersvereniging. Deze vereniging is verantwoordelijk voor het organiseren van draagvlak voor voorgestelde aanpassingen bij alle ondernemers en bewoners van de straat. De straat is zelf (mede) verantwoordelijk voor het in stand houden van de gekozen aanpassing en de kwaliteit.

Natuurlijk mogen de nieuwe regels niet ten koste gaan van de veiligheid, de leefbaarheid en de Toegankelijkheid.

Wil een ondernemer een reclame-uiting die buiten de basisregels valt, dan gaan we daar vanuit een constructieve houding naar kijken. We hebben hiervoor een afwegingskader opgesteld, met algemene eisen aan welstand, veiligheid, leefbaarheid en /roegankelijkheid (zie aanvullende eisen hiernaast). In de stad zijn al enkele zelfreguleringsgebieden (voorheen: experimenteergebieden). Voor nieuwe zelfreguleringsgebieden geldt eerst een proefperiode.

Er gelden op een aantal plaatsen wel uitzonderingen. Uitstallingen zijn niet toegestaan in/aan de Grote Markt, de Herestraat, de Guldenstraat, de Waagstraat, de Vismarkt noordzijde,

Aanvullende eisen
<ul style="list-style-type: none">
• De reclame-uiting mag niet ten koste gaan van de verkeersveiligheid. Hiervoor hanteren we de richtlijnen van het CROW.
• De reclame-uiting mag niet leiden tot hinder voor de omgeving, waaronder geluid- en lichthinder. Hiervoor hanteren we de normen uit de Wet geluidhinder en de Richtlijn Lichthinder van de NSVV.
• De reclame-uiting mag geen overlast veroorzaken voor omwonenden en gebruikers van omliggende panden.
• Voor led-schermen als pandgebonden gevelreclame hanteren we de volgende criteria:<ul style="list-style-type: none">
▪ goed ingepast en afgestemd op de grootte van het raamoppervlak binnen het kozijn;
▪ qua oppervlakte passend bij de gevel;
▪ lichtsterkte ingesteld en afgestemd op de omgeving;
▪ het verkeer ondervindt geen hinder van het scherm;
▪ buiten de feitelijke openingstijden zijn de schermen uit.
• De reclame-uiting mag geen schade toebrengen aan de weg.
• De reclame-uiting mag geen belemmering vormen voor het beheer en het onderhoud van de openbare weg.
• De reclame mag niet ten koste gaan van de toegankelijkheid voor mindervaliden.
• Geen gevelreclame op woningen of woongebouwen.

de A-kerkhof noordzijde, de Brugstraat, de A-straat tot aan Westersingel en de Westerkade. Dit bevordert enerzijds de doorstroming en de toegankelijkheid van deze plekken. Anderzijds beperkt dit de toegang tot sommige winkels met drempels: het winkelend publiek in bijvoorbeeld de Herestraat loopt direct langs de gevels. Een drempelhulp zou hier een gevaar vormen voor de doorstroming van het publiek omdat deze dwars op de drukke bezoekersstroom komt te liggen en daarmee een gevaar vormt. Dat is de reden dat in de Herestraat geen drempelhulpen kunnen worden toegepast.

25. Bewustwordingscampagne voor ondernemers

Toegankelijkheid is al een thema bij de Groninger City Club (GCC). Zo biedt het GCC drempelhulp aan voor de eerste 100 bedrijven. We zijn met GCC in gesprek om Toegankelijkheid nog meer onder aandacht te brengen. We denken aan het gebruik maken van ambassadeurs en inzet van ervaringsdeskundigen. Quick Wins zijn behalve in de eerder genoemde terrassen en reclameborden, te vinden in het openbaar stellen en bekend maken van voorhanden zijnde gehandicaptoiletten, aanschaffen van drempelhulpen en promoten van ondernemers die hoog scoren op Toegankelijkheid, omdat ze letterlijk ruimte bieden voor mensen met een visuele en / of auditieve beperking en Anders Mobielen. We geloven meer in dergelijke Quick Wins dan in een inventarisatie toegankelijke horecapanden en winkels met streefpercentage over vijf jaar, aangezien dit vooral een top down actie betreft. Genoemde Quick Wins hoeven niet bij voorbaat in een convenant gegoten te worden. Er zijn reguliere overleggen tussen gemeente en ondernemers waar knelpunten t.a.v. Toegankelijkheid geadresseerd kunnen worden.

26. Afspraakbanen

In 2013 is in een akkoord tussen werkgevers, werknemers en overheid afgesproken om binnen tien jaar 125.000 banen voor mensen met een arbeidsbeperking te creëren in het bedrijfsleven (100.000) en bij de overheid (25.000). Per arbeidsmarktregio maken gemeenten, UWV en sociale partners afspraken over de manier waarop ze de afspraakbanen gaan realiseren. In onze arbeidsmarktregio Groningen en Noord-Drenthe doen we dit in het samenwerkingsverband Werk in Zicht.

Afspraakbanen zijn banen voor mensen met een arbeidshandicap. Dat zijn mensen die tot enige tijd terug een indicatie hadden voor de Wsw of die een Wajong-uitkering hadden. Vanaf 1 januari 2015 zijn deze regelingen grotendeels afgesloten (alleen mensen die vanwege een beperking volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, kunnen nog gebruik maken van de Wajong). Vanaf die datum zijn deze banen bedoeld voor mensen die vanwege een beperking niet in staat zijn het minimumloon te verdienen. Die mensen vallen onder de Participatiewet. Omdat het kabinet wil dat Wsw-medewerkers zoveel mogelijk bij reguliere bedrijven aan de slag gaan, telden voor het jaar 2013 en 2014 ook de groei van het aantal Wsw-detacheringen mee. Deze detacheringen vormen nu nog een groot deel van het totale aantal banen

In de nota Invoering Participatiewet uit november 2014 is als doelstelling geformuleerd in de arbeidsmarktregio voor het einde van 2016 minimaal 935 afspraakbanen te realiseren, waarvan 535 in het bedrijfsleven en 400 bij de overheid.

De 'Monitor afspraakbanen arbeidsmarktregio Groningen' laat zien dat tot en met augustus 2016 in de arbeidsmarktregio 1.740 afspraakbanen zijn gerealiseerd. Dat zijn er ruim 800 meer dan het streefcijfer van 935. De precieze verdeling van deze afspraakbanen over bedrijfsleven en

overheid kennen we niet. Dat komt omdat dit alleen voor de reguliere banen wordt bijgehouden. Het beeld is dat bij de reguliere banen het bedrijfsleven sterk is oververtegenwoordigd en bij de detacheringen de overheid.

Goede voorbeelden

In het particulier bedrijfsleven is Avebe een voorbeeld van een bedrijf waar, ondersteund door de inzet van onder meer jobcoaching afspraakbanen zijn gerealiseerd. Na een wat moeizame start is ook het aantal banen -ook reguliere banen- bij (semi)overheidsorganisaties flink toegenomen. Bij onder meer het UMCG, de provincie Groningen en de gemeente Groningen is een fors aantal afspraakbanen gerealiseerd.

De gemeente als werkgever

De gemeenten hebben enerzijds een taak om de afspraakbanen op de regionale arbeidsmarkt te organiseren en te faciliteren, anderzijds hebben zij ook een opdracht als werkgever.

De gemeente Groningen heeft zich als werkgever ten doel gesteld om in een periode van 10 jaar ruim 100 afspraakbanen voor arbeidsgehandicapten te realiseren. Voor 2015 was het streefcijfer 16 afspraakbanen te realiseren, voor 2016 lag het streefcijfer op tien te realiseren afspraakbanen. Eind 2016 ligt het totaal aantal gerealiseerde afspraakbanen bij de gemeente op 36. Dit is tien meer dan beoogd.

27. Passend onderwijs

Steeds meer kinderen met een beperking kunnen onderwijs volgen op een reguliere school. De afgelopen jaren gebeurde dat met een rugzakje of leerlinggebonden financiering. Met deze financiering waren extra formatie, begeleiding, aanpassingen of onderwijsmateriaal in te zetten. Per 1 augustus 2014 is de Wet passend onderwijs ingegaan. Het rugzakje is hiermee vervallen. De insteek is niet meer de beperking van het kind. Vanaf nu kijken we juist naar de onderwijsbehoefte. Met andere woorden: wat heeft een kind nodig om in het reguliere onderwijs te kunnen functioneren. Als gevolg van deze wet hebben scholen nu ook een zorgplicht. Scholen zijn verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod en wanneer zij dit niet zelf kunnen leveren, moeten zij zorgen dat een kind op een andere reguliere of speciale school terecht kan.

Doel van passend onderwijs is om er voor te zorgen dat alle jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen. We willen dat iedere jeugdige, eventueel met extra ondersteuning, een passende onderwijsplek heeft die aansluit bij zijn kwaliteiten en mogelijkheden. Vanuit preventief oogpunt ondersteunen we vanuit de stichting WIJ leerlingen in het onderwijs. Dit doen we naar voorbeeld van de School als wijk, een ook door het onderwijs gewaardeerde aanpak waarbij medewerkers met verschillende expertise samenwerken als één team om leerlingen en studenten zo goed mogelijk te ondersteunen. Doel is om vroegtijdig problemen en ontwikkelingsachterstanden te signaleren en aansluitend passende ondersteuning te bieden.

28. Samen naar school

In overleg met twee basisscholen (obs De Swoaistee in Lewenborg en cbs De Heerdstee in Beijum) starten we een Samen naar school klas. Dit houdt in dat kinderen met een lichamelijke en verstandelijke beperking met begeleiding bepaalde lessen samen met leerlingen uit het

regulier basis onderwijs volgen. Het is de eerste zogenaamde Samen naar School klas in de stad en de derde in de provincie Groningen.

Initiatiefnemer is de stichting Gewoon Bijzonder.

De Rijksuniversiteit Groningen onderzoekt of de inmiddels twintig Samen naar Schoolklassen in het land meetbaar effect hebben op de ontwikkeling van ernstig gehandicapte kinderen. Veel ouders signaleren dat hun kind alerter wordt.

BENCHMARK

29. Benchmark

We zijn een ambitieuze en lerende stad. In hoeverre we koploper zijn, hangt af van de gebruikers. In een het gesprek met de stad over 'Toegankelijkheid Under Construction', tijdens Let's Gro bleek dat het verdwijnen van de oude stoepen, voor de Anders Mobielen een zegen is, maar voor mensen met een visuele beperking is dit een achteruitgang. Datzelfde geldt voor de 'shared space' ruimten. Voor de één is het een verbetering, voor de ander een obstakel.

Als stad blijven we leren om de verschillende belangen zoveel mogelijk een plek te geven. Van de doelgroep zelf, maar ook van andere steden. Daarom zullen we zowel koplopers als andere gemeenten met interesse blijven volgen.

30. Doofvriendelijke stad

Tot slot, de gemeenteraad van Groningen heeft 4 november jl. het voorstel geadopteerd om de een doofvriendelijke stad te worden. De missie van de kerngroep van het Dovenclubhuis, is de stad Groningen in al haar facetten toegankelijk te laten zijn voor doven, daarnaast vindt de kerngroep dat ieder burger van Groningen recht heeft om om te gaan met Doven of kennis te nemen van Dovencultuur en/of de Dove Groningers. Dit doel wil de kerngroep bereiken door de burgers in de stad Groningen

te informeren omtrent 'doof zijn'.

Daarnaast wil men de drempels verlagen die door het verschil in communicatie (Gebarentaal en spreken met stem) bestaan in de stad Groningen en omgeving.

Door middel van verschillende culturele activiteiten zal het 'doof zijn' zichtbaar gemaakt worden. Gebarentaal neemt hierin een grote plaats, omdat het een visuele taal is. De werkgroep wil niet alleen laten zien dat Gebarentaal bestaat. Zij wil tevens de drempels verlagen die in de maatschappij bestaan door het taalverschil. Resultaat dat de kerngroep voor ogen staat is een Doofvriendelijk Groningen, waarin Dove Groningers gelijkwaardige mogelijkheden hebben als andere Groningers, met betrekking tot deelname aan het maatschappelijke leven: onderwijs, werk, café of theaterbezoek, zorg, dienstverlening etc.

Met de initiatiefnemer verkennen we hoe we hierin kunnen faciliteren.

